

MAGASINET

MEDLEMSTIDNING FÖR PAPPERS AVD 68

NR. 1 2016

Novell
Skjortorna

Krönika
**Att skylla på syndabockar
hjälp inte**

Ordförande har ordet
**Vi får aldrig vara rädda att
tillämpa stridsåtgärder vid behov!**

Carola Lemne – Svenskt Näringslivs VD – har en lön på 490 000 kr per månad. Samma Carola tycker att du och jag, min vän, är överbetalda arbetare. Samma Carola tycker inte att det finns utrymme för löneökning åt dig och mig. Enligt henne har din

och min arbetsgivare inte råd att höja våra löner. Problemet är att hon inte talar sanning. Faktum är att det går bra för vårt företag men även många andra företag inom branschen. Vi tjänar pengar idag och aktieutdelningarna ökar. Det är helt okej under förutsättning att även du och jag får en del av kakan.

Det är framförallt din svett som skapat det fina överskottet. Vi har blivit färre och vi sliter hårdare. Du

ställer osjälviskt upp för företaget, dag och natt. Är du verkligen inte värd den lilla löneförhöjningen som Pappers föreslår? Det verkar som om Carola och hennes VD-kompisar sliter och svettas ännu hårdare! Hon tjänar redan 15 gånger mer i lön än vi. Men för henne väntar ett fint lönepåslag när avtalsrörelsen avslutas, även om du och jag går lottlösa.

Du har säkert sett Skogsindustriernas avtalskrav. De vill att du spenderar mer tid på fabriksgolvet. Du kan vila, tycker de, när du går i pension. De tycker att den ATK du har, ska du enbart få ut i pension. De vill ta bort din möjlighet att använda ATK-tid för återhämtning när du behöver det som mest.

Du har säkert sett att de vill styra din arbetstid utan att fråga dig. De vill ha ett så kallat krisavtal – som IF Metall har bitter erfarenhet av – även på vårt avtalsområde. Ibland skulle de köra åretrunddrift, ibland inte. Allt efter vad arbetsgivaren tycker för stunden. Du skulle nästan aldrig ha ett schema som håller hela året. I sina krav vill de även försämra tre-timmarsregeln (lufttimmar). De timmarna ska inte erhållas vid övertid som utförs direkt före eller i anslutning till den ordinarie arbetstidens början.

Signalerna som kommer tyder på att förhandlingarna kommer att bli tuffa och att det inte är omöjligt att stridsåtgärder kan behövas. Vår avdelning kan tas ut i

strid om det hettar till. Stridsåtgärder är inte en självklar sak för Pappers, men det är det enda vapen vi har för att skydda våra medlemmars intressen. När det kommer till kritan är det den enda åtgärd som Skogsindustrierna förstår och respekterar. Vi kan alltid hoppas att de tar tillbaka sina orimliga krav så att förhandlingarna kan spika ett avtal. Men vi får aldrig vara rädda att ta till stridsåtgärder vid behov.

Ingångna avtal

När jag växte upp sa min farfar till mig: "svik aldrig ett givet ord! Svikna löften gör att du tappar heder och identitet". Hans ord har ristat sig djupt in i mig och varit en ledstjärna genom livet. Det är därför jag har svårt att förstå hur företagsledningen kan sluta respektera det ingångna avtalet med Pappers från

1995 angående åretrunddrift. Genom det säkrade företaget att vi anställda ställer upp och kör fabriken året runt. Vi arbetare fick en ersättning för det och ett extra skiftlag. Avdelningen fick även ett administrationsbidrag som användes för att utöka servicegraden på expeditionen.

I juni 2014 informerade ledningen oss att de inte skulle fortsätta att respektera den uppgörelsen. De hade bestämt sig för att behålla det som är förmånligt för företaget och ta bort det som gagnar Pappers medlemmar – nämligen administrationsbidraget. Vi försökte lösa problemet vid förhandlingsbordet, men tyvärr lyckades vi inte. Den del av avtalet som rör administrationsbidraget bestod av en muntlig uppgörelse. En överenskommelse som parterna levde upp till år efter år, till 2014. Det var ett så kallat "gentleman's agreement".

Hur påverkar företagets åtgärd avdelningen? Styrelsen har fått i uppdrag att diskutera fram lösningar som får vår ekonomi i balans. Vi kommer bland annat att diskutera Ulrikas arbetstid. Det är nästan bara där vi kan spara de pengar som krävs. Vi är djupt medvetna om att det kan försämra medlems servicen avsevärt och att det kan påverka expeditionens öppettider. Men samtidigt kan vi inte äventyra avdelningens framtid genom att hantera ekonomin ansvarslost.

Tråkigt att min farfar inte lever längre! Jag skulle ha bett honom prata med ledningen!

***Vi får aldrig vara rädda
att tillämpa stridsåtgärder vid behov!***

Nu är avtalsrörelsen i full gång

Kraven är utväxlade och vi har mötts av ganska så långtgående krav på förändringar i våra avtal, det gäller flexibilitet och öppna upp våra avtal på lokal nivå allt för att arbetsgivaren ska kunna tvinga dig att förändra arbetstiden, lönen och andra allmänna villkor.

Det kommer inte att ske, för det finns ingen logik i detta, det är precis lika ologiskt som när partierna på den högra kanten kräver lägre ingångslöner. Det sägs att små hundra gläfsar mera, och det stämmer verkligen när vi hör Ebba Busch Thor bjäbba på.

Att Kristdemokraterna inte är fackförbundens bästa kompis är kanske ingen nyhet. Men nu ansluter de sig till de som vill överge den svenska modellen och börja lagstifta för att sänka våra löner.

Partiledaren Ebba Busch Thor säger att hon är redo att

köra över landets arbetare i frågan om låga löner. Ojoj ska vi vara rädda för det?

Vad har Busch Thor för makt att köra över fackföreningsrörelsen?

I riksdagen samlar hon 16 ledamöter, i opinionsmätningarna ligger hon inte alltför sällan under riksdagsspärren och som parti samlar Kristdemokraterna 20 500 medlemmar. Det går att jämföra med fackförbundens nästan 3,5 miljoner medlemmar.

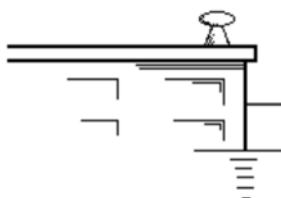
Sa någon en liten hund med en medelstor hunds attityd?

Men vi i Pappers kommer inte att vika från den linjen att vi ska ha reallöneökningar, inte sänkta löner, och just därför så kommer öppningar i avtalen att alltid avisas. Det finns inga studier i världen som visat att lägre löner skulle ge mera arbeten. Det enda som händer är att människor inte kan försörja sig och tvingas in i fattigdom.

Vi kommer inte heller att vika från linjen om att vi ska fortsätta vår arbetstidsförkortning. Vi har i dag 63 timmar för en dagarbetare och 56 timmar för en skiftarbetare, och vi har ställt krav på ytterligare arbetstidsförkortning med 9 timmar. Jag tycker att det är dax att öka på denna reform med ytterligare 9 timmar till för vi vet att arbetstidsförkortningen som tas ut som ledig tid eller pension är otroligt uppskattad i våra fabriker.

En annan fråga som vi funderar lite över är hur långt avtalet blir. Skulle avtalet bli längre än ett år så betyder det att vi måste ha en större löneökning det andra året än vad vi krävt för det första året. Det är i alla fall min uppfattning utifrån hur vi bedömer det ekonomiska läget i landet. Tittar vi på vår egen bransch så mår den förhållandevis gott. Bolagen genererar vinster till sina aktieägare, investeringsprognoserna är goda. Ja man kan säga att planeterna står perfekt just nu för svensk pappers- och massaindustri. Detta måste då få ett genomslag för oss medlemmar i Pappers.

Matts Jutterström
Förbundsordförande

Kajen försöker ro ett nytt avtal i hamn men underlaget är för dåligt

Veteraner och cirkusliv

Cirkusen kring halvtimmeslunchen fortsätter med nya spännande akter. När man motiverade uppsägningen av överenskommelsen framförde man endast ett skäl – det fanns inte utrymme för så mycket ledig tid som halvtimmeslunchen genererade. Man t o m skyllde på att ATK-tiden inkräktat på möjligheten att bevilja ledighet trots att vi inte fått någon mer ATK-tid på 7 år. Istället kom det efter ett tag ett nytt förslag från företaget som innebar mer ledig tid än vårt uppsagda avtal - hur tänkte man nu?! Om vi gör en enkel teoretisk jämförelse utan hänsyn till frånvaro och annat. Vårt gamla avtal hade under 2016 gett 111 timmar och det nya förslaget ger 127 timmar. Är det lättare att bevilja 127 tim än 111 tim? Även om vi inte har någon matematisk examina så förstår vi inte hur den ekvationen går ihop. Det måste funnits en annan dold agenda. Kanske var avsikten bara att lura oss på vår rättmätiga övertidser-

sättning. Vi testade detta och sa att vi kanske kan gå med på halvtimme mot halvtimme året runt om vi istället får ett tillägg som kompensation för övertidsarbetet. Bolagets bud blev 0 kr (noll)! Så simpelt var det alltså – man skulle stjäla övertidsersättningen för oss. Detta att köra med dold agenda fanns inte med i förra årets utbildningar om öppenhet och transparens. Kanske glömde man det vid upphandlingen. Men om det finns utbildningspengar kvar kan steg II bli en kompetensutveckling i "den dolda agendan – så bygger vi inte förtroende".

Men historien tar inte slut där. Som sur grädde på vattnigt mos önskade man att vi skulle bli mer flexibla på tiderna vid bilutlastningen. Då skulle det kanske finnas lite pengar. Vågar vi rent av hoppas på en avtalsenlig ersättning – eller är det att begära för mycket? Fortsättning följer...

Antalet PIA-rapporter duggar tätt men förhoppningsvis är det inte de som låser datorerna då och då. Hittills i år har vi klarat oss från olycksfall i hamnen även om någon ibland drattat på ändan. I februari gjorde fabriksledningen ett besök i hamnen och upptäckte då att inte alla använder säkerhetsbältena i dubbeltagarna. En av orsakerna uppgavs vara att bältena inte räckte "runt". Det har nu löst sig genom att man hängt upp bältesförlängare i matrummet som kan lånas vid behov.

Linjeförhandlingarna har nu åter kommit igång och semesterplaneringen är klar och följer beprövad modell, 2 x 4 veckor med start i midsommarveckan. För att klara det behövs en uppbemanning med 10-12 sommarjobbare. På

tal om bemanning har vi sedan mitten av december, p g a PM 11:s stopp, haft en tillfällig neddragning av personalplanen till 20 på kajen. Nu när 11:an är igång igen så återgår vi till normal bemanning och några vissitidare återkommer.

Två som inte tänker återkomma är ett par veteraner som länge tjänstgjort innanför grindarna. Dels Kent Hägglöw på truckverkstaden som redan gått över tiden

men som nu bestämt sig för att lägga verktygen på hyllan. Kenne är i dubbel bemärkelse veteranen bland truckkillarna. Vi kommer att sakna Kennes hjälpande hand men hoppas att andra tar vid. Åke Johansson på kajen, som ibland uppträder under sina alias Karl-Åke och Pepparn, hotar också med att sluta. Redan 1968 var Åke inne på bruket, då på norrändan. Sedan var han och prövade på inne på pappersbruket. I hamnen har han röjt runt sedan 1974. Åke har verkligen bidra-

Kent Hägglöw slutar

git till en trevlig stämning på kajen och många är de gånger han tagit på sig att arrangera olika aktiviteter. Vi riktar ett stort och hjärtligt TACK till Åke för hans tid i hamnen och är säkra på att våra vägar kommer att korsas även i framtiden. Lycka till!

Åke till havs

Åke Johansson lastplanerar

Ca 350 arbetssökande besökte Framtidsdagen

Foto: Carita Holmberg

Framtidsdagen ger nya möjligheter till jobb

Möten, mingel, anställningsintervjuer, utbildningsinformation, allt får plats på Framtidsdagen som i år genomfördes den 23 februari på Hallstaviks Folkets Hus. Antalet jobb som fanns att söka var närmare 800 stycken.

Det var inte bara besöksrekord, även antalet utställare var fler än någonsin! Några av dem var utbildningsorganisationer och starta eget rådgivning, men de allra flesta var företag som ville rekrytera personal. Nytt för i år var även samarbetet med arbetsförmedlingen i Gimo vilket gjorde att många företag kom från Östhammars kommun.

Under två timmar träffades arbetssökande och arbetsgivare för att känna varandra på pulsen. De som ville kunde även få sina CV:n vässade av arbetsförmedling-

Pappers på plats

en. Arbetsintervjuerna under en jobbmässa blir lite mer avslappnade och handlar mest om att få en känsla för varandra och lite kort om erfarenheter och arbetsuppgifter. Hos vissa företag ringlade köerna långa och intervjuerna blir därmed korta. För den som söker jobb är detta toppen då man hinner göra många arbetsintervjuer under en dag. Man kan se det som att man sår många frön till möjligheter. Det finns otaliga exempel på att ett personligt möte och ett inlämnat CV har lett till arbete långt senare. Under Framtidsdagen är det dessutom den arbetsökande som avgör vilka intervjuer som genomförs, ingen rekryterare väljer ut personer att intervjua. Det är en stor fördel gentemot det vanliga sättet att söka jobb på.

Öppningstalare var Jennie Nilsson, ordförande i riksdagens näringsutskott. Hon var dock sen så hon fick säga några ord i slutet av dagen istället. Jennie var mycket imponerad över arrangemanget och det unika samarbetet mellan Pappers 68, Arbetsförmedlingen, Hallstavnätverket, Arbetslivsresurs och Nyföretagarcentrum som gör denna Framtidsdag så framgångsrik. Ett koncept som hon vill föra vidare ut i landet.

Carita Holmberg

*Jennie Nilsson (s) - ordförande i Riksdagens Näringsutskott
inviger Framtidsdagen*

Foto: Carita Holmberg

Många ungdomar sökte feriearbete

Foto: Carita Holmberg

Nya organisationen med skiftchefer upplevs mycket bra i stället för daggående personalledare för skiftgående. Nu är kontakten med närmaste chefen mycket snabbare, för chefen följer samma arbetstider som personalen gör. Nu finns det möjlighet att bolla med olika frågor med chefen direkt, arbetsgivaren har poängterat att de mjuka personalfrågorna ska prioriteras, och det är ju mycket bra om det också blir så i praktiken. Tidigare så kunde det ta upp till ett par veckor innan man träffade personalledaren på grund av olika arbetstider.

Nya Bryt & Lås systemet: Information och delaktighet har blivit bättre men det kommer att ta tid innan alla skiftlag har fått träna på det nya systemet, vi började med det nya Bryt & Lås systemet för ett par år sen och troligen så kommer det att ta hela det här året också innan alla har kommit in i nya rutinerna. I fortsättningen så kommer man att ha uppföljningsmöten efter underhållsstoppen, för att kontrollera hur det har fungerat i praktiken, det är bra för då kommer punkterna som inte har fungerat upp på en gång. Det som har blivit bättre är att en hel del nya avställningslistor har kommit fram för att kunna ställa av maskinerna på rätt sätt. Men det finns lite problem i dagsläget, att det behövs så många personliga lås och varje lås har sin egen

nyckel så det är tidskrävande. Driftpersonalen håller på att titta på problemet med lås och nycklar, hur man ska underlätta så att det inte ska ta så lång tid. I dagsläget får underhållspersonal vänta länge innan de kan börja med sitt underhållsarbete och det skapar irritationer mellan drift och underhållspersonal.

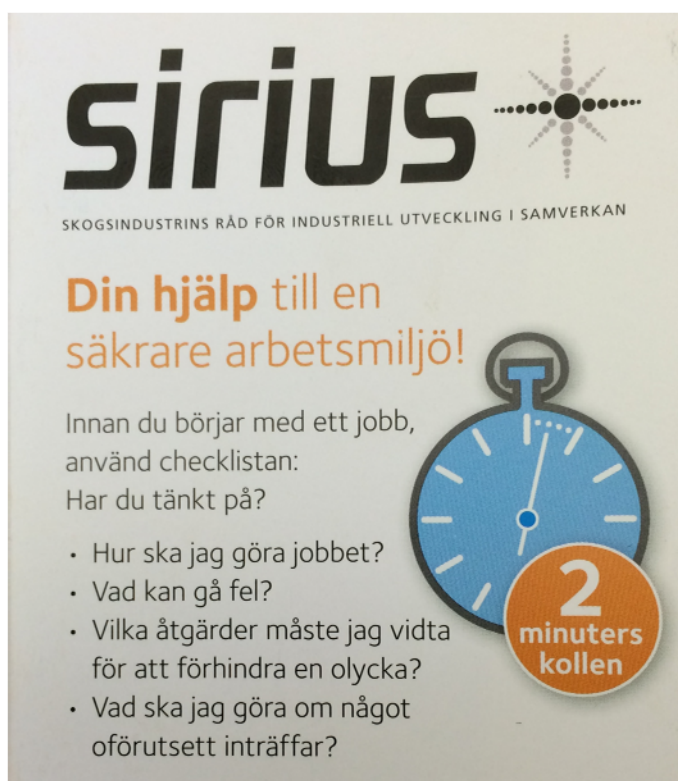
Olycksfallen: Året har börjat bra inga olycksfall fram till 22 februari med sjukskrivning som följd.

Under 2015 så hade vi 8 olycksfall och 2 arbetssjukdomar med sjukskrivning som följd. Vi hade bara 6 olycksfall och 2 arbetssjukdomar med sjukskrivning året innan. Årets sjukdagar på grund av olycksfall blev 28 dagar och arbetssjukdomar också 28 dagar totalt 56 dagar och det är bra att vi andra året i rad har mindre än hundra sjukdagar. Vi uppnådde under året hela 171 olycksfria dygn i följd. Men vi har en bit kvar för att nå målet som är högst 4 olycksfall på ett år med sjukskrivning som följd. Självklart har vi nollvision för olycksfallen som det långsiktiga målet. Tittar vi på vad vi har haft för olycksfall, så är det snubbla/snedtramp (ordning och reda), en hel del med arbetsmetoden (beteendebaserad säkerhet) som är orsaken till flera olyckor.

Vi hade prioriterat 4 arbetsområden under 2015, - Psykosociala faktorer, Stress/ tidspress. Brand och explosion. Bryt & Lås elrisker(kontakt med elström), snubbla halka på samma höjd, har vi haft på prioriteringslistan flera år men ändå så får vi ett antal sådana olycksfall. Men det gäller bara att fortsätta och ha fokus på detta område.

Vad är det vi ska göra för att minska skadorna ytterligare? Vi har jobbat en hel del med beteendebaserad säkerhet, ordning & reda, riskbedömningar och riskanalyser. Men det är viktigt att vi försätter att jobba med riskbedömningar och riskanalyser. Vi ska också använda Siriusblanketten som Skogsindustrierna och Pappers har tagit fram som kallas för "2 minuters kollen", en enklare riskbedömningsmetod som används innan man börjar med en viss arbetsuppgift.

sirius SKOGSINDUSTRINS RÅD FÖR INDUSTRIELL UTVECKLING I SAMVERKAN

Din hjälp till en säkrare arbetsmiljö!

Innan du börjar med ett jobb, använd checklisten:
Har du tänkt på?

- Hur ska jag göra jobbet?
- Vad kan gå fel?
- Vilka åtgärder måste jag vidta för att förhindra en olycka?
- Vad ska jag göra om något oförutsett inträffar?

2 minuters kollen

Det är också viktigt att anmäla alla skador till Försäkringskassan och AFA. I de fall man får någon form av besvär av skadan och om man inte har rapporterat skadan till försäkringsbolaget AFA kan det försämra för individen ekonomiskt, . Den enskilde kan förlora mycket pengar som man annars skulle ha haft rätt till.

Arbetsgivarens ansvar: Närmaste chef ska fylla i blanketten till försäkringskassan och till AFA. Den skadade ska vara med när man skriver rapporterna och skyddsombud eller huvudskyddsombudet. Från november

2015 gick man över till e-anmälan via internät. Tidigare var det viktigt med den skadades underskrift men tydligen så fungerar det här bra utan underskrift. Den skadade får alltid bekräftelse från försäkringskassan och AFA försäkringar att de har tagit emot anmälan och så får den skadade en handläggare på ärendet och det är bra om man skulle behöva kontakta handläggaren för att komplettera anmälan.

927 risk- och tillbudsrapporter under 2015. Vi ökade rapport skrivningen med ca150 rapporter under året. Det är mycket bra att vi rapporterar både risker och tillbud, så att vi får en säkrare arbetsplats. Självklart handlar det om att riskerna ska bli åtgärdade. Tyvärr så har det tagit för lång tid för vissa åtgärder innan de har blivit klara.

Efter omorganisationerna mellan 2010 - 2014 tappade vi många skyddsombud på grund av att man minskade personal, men under 2015 så har vi fått 5 nya skyddsombud och det är verkligen glädjande. Så vi hoppas på att vi får några skyddsombud till under året, för det saknas fortfarande på vissa områden. Finns det någon som är intresserad av skyddsombudsuppdraget så hör av er till huvudskyddsombuden eller valberedningen.

Andreas Karlsson fick sluta hösten 2013. Han fick jobb igen i bruket efter en kort period som han var arbetslös. April 2015 fick han jobb i vedhanteringen, de saknade skyddsombud på skiftlaget så han fick frågan om han ville bli skyddsombud. Han svarade direkt "självklart vill jag vara skyddsombud, då kan jag påverka för en säkrare och bättre arbetsmiljö".

Andreas Karlsson

Att ha det bra på jobbet, trivsel och arbetsglädje, handlar om att ha ett bra samarbete med sina arbetskamrater och ha bra chefer som tar upp de mjuka frågorna också, och inte bara har teknikfrågorna i fokus. Den nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö är verkligen i fokus, den gäller från 31 mars 2016. Arbetsgivaren har förstått att någonting måste göras inom det här området. Så nu håller man på att inventera vad man har klart innan föreskriften träder i kraft och vad organisationen behöver göra för att uppfylla föreskriften. Utbildningar kommer att planeras för chefer och skyddsombud under våren 2016.

Hög arbetsbelastning och stress finns i hela organisationen mer eller mindre. Prevent har skapat en enkät som tar upp de här problemen, och det är en bra pusselbit i arbetet för att förbättra arbetsmiljön. Men det är viktigt att man sätter upp mål på de olika områden som tas upp och att man kan visa vad man har åtgärdat i handlingsplanen för att få en bättre arbetsmiljö. De fackliga organisationerna och arbetsgivaren är överens om att den här enkäten ser ut att vara en bra mätmetod men det kommer att ta tid, minst ett par år innan vi kan säga om vi har lyckats med målarbetet och att man också jobbar med åtgärderna i handlingsplanerna.

Hälsoscreening: En enklare modell att fylla i ett 20-tal frågor som sen skickas till Total Hälsan och som utifrån resultatet föreslår t.ex. hälsoprofiler. Tyvärr har inte personalen riktigt accepterat den här modellen, det är många som inte har svarat på frågorna. Vi får jobba på med frågan att vi får regelbundna hälsokontroller också med ca 3 till 5 års intervaller. Om vi tittar på hur många som går första hjälpen utbildningen med Hjärt & Lungräddning så är det ca 100 %, så alla vill hjälpa andra. Men sig själv är man sämre på att ha koll på.

Alkotester har vi gjort sedan hösten 2012 och i det stora hela så upplevs detta positivt. Vi kommer att fortsätta med testerna på det här sättet som vi gör idag tillsvidare, men hittar vi en bra teknisk lösning för slumpkontrollerna så kommer vi troligen att gå över till detta. Vi ser att alkotester ger positiv effekt. Vi gjorde ca 4000 alkotester under 2015 och det var några som hade över 0.2 promille. De flesta som fastnar i kontrollen är entreprenörer. Det som händer då är att personen inte får komma in i bruket, och vi gör en anmälan till firman vad som har hänt. Är det någon från brukets personal som har fastnat i kontrollen så blir det ett rehabiliteringsmöte. På mötet kommer man överens om vilken typ av hjälp personen behöver.

Från vänster: Galina, Emelie, Marita, Lisa och Elena vid fikabordet

Pratstund med ISS lokalsvårdarna.

Jag träffade ett gäng glada lokalsvårdare i deras fikarum i Smedjan. Ville umgås en stund med de duktiga tjejerna som ser till att våra manöverrum och omklädningsrum är trivsamma. Jag blev nyfiken om hur länge de har jobbat på bruket. Den som jobbat kortast hade bara jobbat två månader och den som arbetat längst hade jobbat 32 år. Jag kunde snabbt konstatera att de här tjejerna verkligen trivs på jobbet. Främsta anledningen till det är arbetssättet som består av rotation.

Elena

Man har ej fasta platser vilket gör att man får variation på jobbet. Man städar från norr till söder och har även ytterområden som t ex lägenheter och avd 68-s expedition. Det syns att det har blivit mindre folk på bruket säger de. Vissa områden har man stängt och flyttat på omklädesrummen till samma byggnad. Tjejer tar även hand om kaffeautomaterna. Jag märkte tydligt att det här gänget trivs med varandra och sina arbetsuppgifter. Tur att vi har dem!

Jaana Kuusisto

Att skylla på syndabockar hjälper inte

Det värsta med idiotin är att den inte har något minne. Ta Pharmakos till exempel. En ritual från antikens Grekland som borde varit förpassad till historiens sopptipp, men som än i dag gör sig påmind. När ett samhälle drabbades av en svår kris som svält, invasioner eller sjukdomar valdes kriminella, krymplingar eller slavar ut att offras. Exakt vad som hände med dem har historieforskarna inte kunna komma överens om. Några tror att de mördades, andra menar att de förvisades. Poängen var hur som helst att samhället på detta sätt skulle renas. Skyll problemet på en svag eller illa omttyckt person så löser sig allt. Så skapades syndabockstänkandet. Ett barbarisk idé som lever kvar i vår tid.

Vår tids syndabock är invandraren. Han, för ofta är det en han, hålls ansvarig för allt möjligt. Invandringen urholkar välfärden sägs det. Den orsakar kriminalitet, dåliga skolresultat, terrorism, sjukdomar och den hotar miljön. Bakom nästan varje samhällsproblem kan den som vill hitta invandraren.

Under många år var det mest skrikiga, stolliga högerextremister i politikens marginaler som tjtade på om invandringen.

Nu verkar allt flera stämma in. Fram med syndabocken bara så löser det sig. Nu som då är det en ovanligt dum idé.

Problemet är inte bara att helt oskyldiga får bära skulden för något de inte har ansvar för. Det är också att inget blir bättre.

Ta min uppväxtort till exempel. Åsensbruk, i hjärtat av Dalsland.

Det är ett sånt där samhälle där allt snurrar runt pappersbrukets skorsten. Eller snurrade rättare sagt. Idag är bruket nerlagt. Det ligger där nere vid vattnet som en påminnelse om de tider som varit. Nya verksamheter har flyttat in. Men alla vet innerst inne att det inte kommer att bli som förr. Vem ska vi skylla det på? Det går förstås släpa fram en syndabock. Men verkligheten

är mer komplex än så. Den globaliserade ekonomin är inte invandrarens fel. Inte heller elprisernas eller teknologins utveckling.

Vi lever i en tid där landsbygden glesnar. Småbutikerna stängs ner till förmån för shoppingcenter, till saluskyltar kantar huvudgator i ekande småorter och välfärden stänger ner. Samtidigt som politiska reformer siktar på storstadens medelklass. Även arbetsmarknaden förändras. Kunskap går före råstyrka. På 90-talet kunde en 23-åring ha ett fast jobb, barn villa och Volvo. Idag kan hen bo kvar hemma i jakt på sin första praktikplats.

Medierna förändras. När vi vaknar på morgonen öppnar de flesta telefonen för att se vad som hänt i världen. Papperstidningarna sjunker i upplaga och vi blir mer vana att få vad vi vill när vi vill ha det.

Världen blir mindre och större på samma gång. Samtidigt ökar segregationen i denna tid som är byggd för att vi bara ska tänka på oss själva.

Det går att säga vad man vill om allt det där. Vissa förändringar kanske är oundvikliga, andra trender går att bryta med politiska reformer.

Men att skylla det på en syndabock gör det knappast bättre. Vi kan sparka ut varenda flykting, stänga gränsen, upprätta flyktingläger vid Europas gräns och låsa ute världen.

Men nästa gång jag kommer hem till Åsensbruk kommer bruket fortfarande vara nerlagt. De gamla butikslokalerna kommer gapa lika tomma. Och ingen politiker i Stockholm kommer att ha börjat bry sig mer om den vardag som pågår där.

Idag ligger antikens Grekland i ruiner. Kom ihåg det nästa gång någon försöker dra fram en syndabock. Att skylla på syndabockar hjälpte inte. Och det hjälper inte idag.

Drömmen om ett bättre liv börjar inte med att skylla på någon annan. Det börjar med att gå samman.

Daniel Poohl

Daniel Poohl som gästtalare på Pappers kongress 2014 i Sundsvall

■ KONTAKTOMBUDSTRÄFF

På Kontaktombudsträffen den 29 januari diskuterades framförallt Avtalskrav 2016. Förhandlingsläget idag pekar inte mot en fredlig lösning. Risken är stor att vi kommer att bli indragna i konflikt. Därför kommer vi att trycka och dela ut konflikthandboken. Där kan ni läsa om allt som gäller vid konflikt. Mer om förhandlingsläget kan du läsa på förbundets hemsida.

Den andra stora frågan vi diskuterade var förslag till införandet av ett nytt tillägg i vårt lönesystem. Kontaktombuden var positiva till det nya tillägget. Mer information kan du få hos närmaste kontaktombud.

På mötet diskuterades även det nya lunchflex förslaget som våra medlemmar i hamnen ska ta ställning till.

Lämnades även rapport om genomförda lönejusteringar på UH.

Vi gästades av arbetsmiljöingenjören Tomas Rosenblad. Han och Taisto Hautala gick genom de nya anvisningar som gäller den psykosociala arbetsmiljön. De pratade även om andra arbetsmiljöfrågor som tex. an-

vändning av PIA rapportering.

Studieorganisatören Roger Berglund gick genom de aktuella studiefrågor.

Andra frågor som vi pratade om var: ISS förhandlingsläge, Linjeförhandlingar, 12 timmars skift, Förlängningar och Framtidsdagen 2016.

Aleksandar

Taisto Hautala och Tomas Rosenblad

Lönepåslag:

Generellt 390kr plus lokalt 390kr (780kr totalt). Särskilda tillägg och beredskapstjänst höjs med 2,8%

Arbets tid:

Införa ytterligare 9 timmar ATK.

När uttag av ATK inte sker under året förs värdet av dessa dagar plus ett tillägg av 20% till medlemmens pensionskonto för livstidspension.

Förstärkt förhandlingsskyldighet vid inhyrning.

Lokalavtal

Lönerevision måste avslutas senast tre månader efter det datum som centralaparter har fastställt.

Förbundet förlänger inte avtalet innan Kvarnsvedens lokalavtals fråga är löst.

Övrigt:

Rätten att vid 60 års åldern minska arbetstiden till deltid utan att omplaceras mot sin vilja.

Premiepension inbetalning från första till sista arbetsdag (idag för vi det mellan 25 och 65 års ålder)

Lönekartläggning varje år.

Ett partsgemensamt arbete kring arbetsmiljöfrågor kring rehabilitering, företagshälsovården och säkerhet.

Lönepåslag:

Finns inte större utrymme för löneökningar.

Löneutrymmet ska uttryckas i procent.

Den lokala lönepåslaget ska vara den större del av den totala löneökningen och en lokal dispositivitet avseende lön införs (**arbetsgivaren ska bestämma mer över den lokala pottens fördelning**).

3 timmars regeln (**lufttimmar**) ska inte gälla för övertid som utförs direkt före eller i anslutning till den ordinarie arbetstidens början.

Arbets tid:

Uttag av ATK ska tas ut i pension om arbetsgivaren och arbetstagaren är inte överens om något annat.

(**Arbetsgivaren vill kringskära individens möjlighet att själv bestämma**).

Korttidsarbete med och utan statligstöd införs på avtalsområdet. (**Krisavtal**)

Arbetsgivaren ska kunna välja vilken arbetstidsform och arbetstidsförläggning ska gälla. (**AG ska fritt bestämma om vi ska jobba tex. stora helger eller inte**).

Övrigt:

Riksavtalets regler om godkännandet av lokalavtal samt praxis om förlängningen av dessa avtal upphör att gälla.

Pappers och PTK gemensamma avtalskrav 2016

- ♦ All restid ska i första hand förläggas så att den rims under ordinariearbetstid. För restid som skär utanför den ordinariearbetstiden gäller avtalets regler för dygnsvila och veckovila.
- ♦ Möjligheten att avtala bort rätten till särskild övertidskompensation kan inte göras under det första anställningsåret utan lokalöverenskommelse.
- ♦ Arbetsgivarens skyldighet att utfärda arbetsgivarintyg enligt lag om arbetslöshetsförsäkring tillförs §14
- ♦ Inkomstutfyllnad med upp till 90% av lönen, även på lönedelar över 7,5 prisbasbelopp, ska gälla vid uttag tillfällig föräldrapenning för vård av barn i hushållet med 10 dagar per kalenderår och anställd. §11
- ♦ Begränsa längden på tidsbegränsade anställningar till dess att anställningarna övergår i tillsvidareanställning samt begränsa möjligheten till på varandra följande istidsanställningar och vikariat.
- ♦ Arbetstagare som har sagts upp på grund av arbetsbrist har företrädes rätt till återanställning i den verksamhet där de tidigare var sysselsatta. Det gäller även arbetstagaren som har anställts för begränsad tid som på grund av arbetsbrist inte har fått fortsatt anställning. Företrädesrätt villkoras med att man har varit anställd i mins 9 mån. under senaste 3 år.
- ♦ Remiss från läkaren ska gälla som permissionsgrundande ledighet enligt § 10.

■ I HUVUDET PÅ EN SKIDÅKARE DANIEL SVENSSON

Vad gör jag när jag blir trött?

Vasaloppet 2013, backarna upp till Risberg. Eldar Rønning, en av skidvärldens bästa åkare i klassisk stil, har precis åkt om mig. Han använder fästvalla, jag stakar på blanka skidor utan fäste. Det är nu det kommer att gå fort på riktigt. Precis innan har ett flertal toppåkare drivit upp ett ursinnigt tempo som splittrat tätgruppen. Mjölksyra i armarna, lungorna skriker efter luft och kroppen generellt tycker att jag ska ge mig. I mina hörlurar hör jag en röst, "Daniel, du ska snart in i bild!". Det är bara att kavla upp ärmarna och börja arbetet - att staka förbi tätgruppen och fram till TV-skotern. När jag kommer fram hör jag Jakob Hård fråga, "Hej Daniel, hur går det där framme?"

Jag heter Daniel Svensson, 24 år gammal, och är skidåkare. Född och uppvuxen i Vasaloppsmetropolen Mora. År 2014 var jag kransmas för hela Vasaloppet. I tre år har jag varit åkande reporter för SVT i elitledet.

Efter fyra lyckade år som junior med medaljer från junior-SM och deltagande i junior-VM försöker jag att etablera mig i den svenska senioreliten, med ett mål om att få representera Sverige i OS i Sydkorea 2018.

Jag har under vintern åkt runt på LO:s distriktskonfe-

renser och svarat på frågan "Vad gör jag när jag blir riktigt trött?".

Tre metoder

Jag kommer att beskriva tre metoder på hur jag brukar tänka när jag börjar bli riktigt trött och utmattad. För att du som läser detta förhoppningsvis ska lära dig något av mina erfarenheter vill jag att du gör något som är fysiskt jobbigt, som t.ex. att sitta 90° mot en vägg, stå i "plankan" eller springa uppför en brant backe.

Innan du gör det vill jag att du väljer ut en eller flera av mina tre metoder och använder den/dem när du börjar bli trött. Genom att använda dig av metoderna menar jag att din prestation kommer att förbättras bara genom att tänka annorlunda.

Positiv inre dialog

Vi människor har alltid en inre dialog med oss själva och den påverkar våra handlingar och prestationer. Jag försöker hela tiden mata mig själv med positiva tankar när jag tränar; jag fokuserar på det som redan är bra och det jag kan påverka för att bli ännu bättre. Detta för att höja min faktiska prestationsförmåga, men även för att kunna utnyttja så stor del av min maximala fysiska kapacitet när det verkligen gäller. En förbättrad maxkapacitet och ökad utnyttjande grad av denna ger bättre resultat, vilket i sig ökar motivationen, och tillsammans skapar detta en uppåtgående spiral.

"Jag ger mig aldrig"

Tränar jag tillsammans med en kompis i gymmet brukar det alltid vara några övningar som vi kan köra samtidigt, t.ex. armhävningar eller plankan. Om min kompis gör tjugio stycken - då ska jag klara av att göra tjugoen, eller om min kompis står i plankan i två minuter - då ska jag stå några sekunder till.

Perspektiv

För att orka hålla ut lite till när tröttheten känns outhärdlig försöker jag att sätta tiden i perspektiv; "Hur lång tid är egentligen fem sekunder? Fem sekunder extra borde jag kunna hålla ut". Sedan räknar jag ner; "5-4-3-2-1. Jag fixade det!". Efter det går jag på

med fem nya sekunder och på så sätt delar jag upp den extra tiden i relativt lättuppnåeliga och mätbara delmål. Genom att räkna sekunderna får jag också något annat än smärtan att fokusera på och varje ny femsekunders-cykel blir en liten seger i sig själv, vilket ger en positiv och motiverande känsla.

När jag blev uppmanad att gå upp och lägga mig i täten där i Vasaloppet 2013, som jag beskrev i inledningen av den här texten, var det dessa tre metoder jag använde mig av för att mana fram nya krafter till att ta mig upp i täten och ge en rapport till TV-tittarna.

Efter en föreläsning på en av LO:s distriktskonferenser kom en kvinna fram till mig och berättade att hon på eftermiddagarna brukade motivera sig att "om hon klarade av att värva en medlem till innan dagen var slut, skulle hockeylaget Leksand förlora nästa match". Hon var en inbiten Brynäs-fan... På detta konstlade tankesätt kunde hon koppla ihop två helt oberoende händelser med varandra och låtsas att hon kunde påverka utgången och samtidigt motivera sig till att anstränga sig ytterligare lite mer.

Med dessa enkla knep kan du påverka din egen prestation i din vardag.

Daniel Svensson, IFK Mora.

■ ERIKS HÖRNA

DIN RÖST BAR...

TILL MINNET

AV JOSEFIN NILSSON (1969-2016)

Din röst bar

Inte alltid hela vägen hem

Till mej.

Nej, stundtals skar

Den i varje tänkbar lem.

Likväl ska jag minnas Dej

Som en tindrande stjärna om natten

Och som en grynings sol över gotländska vatten.

Från vänster: Sven-Olof Jansson, Maja Hammar, Veronica Ljungqvist och Anders Lidén

”Vad hände sedan” – intervju med Maja Hammar, Sven-Olof Jansson och Veronica Ljungqvist.

PappersMagasinet har träffat tre personer, Sven-Olof, Maja och Veronica, för att höra hur de har det nu. Nu – efter det att nya steg tagits i arbetslivet. Tillsammans har de +100 anställningsår på Hallsta Pappersbruk! Maja och Sven-Olof har gått hem medan Veronica fortfarande är kvar på bruket.

Så hur känns det? Maja är ivrigast över att få svara, och jag anar varför. Jag är så himla nöjd, säger hon. Tänk att få vara hemma och ha friheten att göra vad jag vill! I somras köpte vi t.ex. en husbil! Den kommer det att bli mer åkande med. Men skiftledigheterna då, frågar jag. ”Nä, det går inte alls att jämföra”, blir svaret. - Jag kände mig helt enkelt nöjd och färdig med pappersbruket efter att ha jobbat här sedan 1973. Först på PM 2, sedan vidare till PM 3 när 2:an lades ned, och sedan ytterligare ett byte till PM 12 när 3:an lades ned.

Det blev många byten de sista åren, och både åren och alla byten började kännas... När sedan tillfället att ”söka avgångsvederlag oavsett ålder” dök upp hängde jag på låset till personalkontoret! När jag senare fick vederlaget bekräftat dansade och sjöng jag! Artikelförfattaren råkade vid tillfälle se några av dessa danssteg på plats på PM 12 och kan härmed faktiskt agera sanningsvittne!

Sven-Olof berättar att han har haft ont i axlar och nacke länge, redan innan han började jobba som portvakt på bruket. Det jobbet hade han hamnat på just för den anledningen och det funkade bra så länge det varade. Senare outsourcades vaktfunktionen med omplacering för S-O som följd. Senast var han på PM 12, men han har också haft rehab på en arbetsplats i kontorsmiljö utanför Hallsta Pappersbruk. Sedan den 1:a november har han dock blivit beviljad hel sjukersättning med intyg t.o.m. 2025. Det beskedet kom som en stor lättnad, säger Sven-Olof. Han berättar också lite om sina politiska uppdrag – som han nu avser trappa av

vartefter. Varför då, undrar PappersMagasinet, nu när du har tiden? Ja, det är egentligen inga problem med Försäkringskassan eller så, i och med att jag har hel sjukersättning, förklarar S-O. Det är mer att det inte går att koncentrera sig så bra när det gör ont. I det avseendet funkade det inte heller så bra med "kontorsrehaben". Jag kanske helt enkelt är för sliten? Nu ska det istället bli mer tid med familjen och Sven-Olof skiner upp lite extra när han berättar att storken kom med det andra barn-barnet nyligen!

Veronica har en lite annan historia då hon fortfarande är kvar i arbete på bruket. Hon har jobbat på hamnen i hela sitt Hallstäliv, men hade gått sjukskriven länge. I sin rehab har hon fått pröva på något annat. Nämligen att jobba i daggrupp syd, med "hylsgänget". Jag var nog lite skeptisk till det först, berättar Veronica. Jag ville tillbaka till kajen, men kanske hade jag lite tunnelseende? Vartefter har jag upptäckt att det här jobbet är ganska annorlunda. Visst det blir fortfarande en del truckkörning och så, men på ett annat sätt. Jag känner mig inte bara piggare i humöret utan också i kroppen,

t.ex. tog det bara ett par veckor innan det som emellanåt gjorde ont i höften var borta, troligen p.g.a. en annan körställning. Jag tror faktiskt också att min höjdskräck har fått sig en törn! Numera är det inga problem att gå i den höga gretingstrappan mellan planen i hylskapen. Snart kanske jag provar att springa i den, säger Veronica och flinar till lite.

När alla hade fått prata av sig var det PappersMagasinet tur att ställa en viktig fråga: Har ni haft eller behövt någon hjälp eller stöd av avd 68 i era processer? Jo, svarar alla på ett sätt som gör mig nyfiken och måste ställa följdfrågor. På vilket vis då? Återigen är Maja ivrigast. "Jag har alltid varit medlem i facket och har tyckt att det är viktigt". Men i just det här hängde jag som sagt på låset, och allt löste sig utan friktion! De andra svarar att det kändes tryggt och bra med vetskapen att de kunde ta med sig någon och valde också att göra så, och tyckte sedan att de hade god hjälp av att ha med sig AHSO vid rehabutredningarna.

Anders Lidén

■ DIKTHÖRNA **PERNILLA WESTMAN**

Vem är det som
gråter i natten
Är det någons
sorgsna själ
Från vems öga
rinner allt vatten
med vem
är det inte väl

Men jag vet vems
själ det är som gråter
för jag vet mer
än jag själv tror
Det är min egen ensamma
själ som låter
eftersom sorgen i mitt hjärta
sedan länge bor

Skjortorna

Den långa raka trappen var i originalskick från det att huset byggdes. Minst trettio steg av betong; svagt konkava och blanknötta av miljontals skosulor genom årens lopp. Nu hade den tjänstgjort som uppfart till klädförrådet i många år efter att tidigare ha haft en annan och oklar funktion.

Fille stod på ett av de nedersta stegen. Snömodden på skorna smälte långsamt i värmen inomhus och han tänkte slött på att städpersonalen skulle få ett sjå med att göra trappen ren när leran och gruset torkat fast.

Den långa raden arbetsklädda kamrater framför honom pratade lågmält om allt och inget. Någon

skrattade högt åt något som sagts medan nån annan trummade intensivt med vänster skosula.

Då och då släntrade någon nerför trappen med en genomskinlig plastpåse i handen. Den innehöll en ljusblå skjorta med den röda texten "Stuket på Bruket" broderat på bröstet. En bonusgåva efter ett oväntat bra produktionsresultat under hösten.

Kön sniglade sig uppför den smala trappen. Fille kände sig inklämd mellan de gulgröna väggarna som verkade komma närmare och närmare för varje minut. Han hörde spridda läten från personalen högst upp:

"An-elli-umme oor-ek....ens-il-öoge."

En kvart senare när han kommit närmare hördes instruktionerna tydligare. Fille, som en gång gjort lumpen i infanteriet, tyckte att han kände igen tonfallet i förråds-personalens röster.

Snart skymtade hyllorna med sina travade skjortor.

– Anställningsnummer och storlek! röt mannen bakom disken. Killen framför Fille sa sitt nummer och önskad storlek.

– Längst till höger, svarade förrådsmanen.

Det blev strax Filles tur och han uppgav högt och tydligt de begärda uppgifterna. Förråds-mannens pekfinger gled utefter numren på sin lista:

– Filip Frisk...du har nog köat i onödan, upplyste han. Fille uppfattade det inte utan vände sig mot hyllorna där skjortorna låg i prydliga rader.

– Var har du XL-skjortorna nånstans? undrade han.

– Som sagt, du har köat i onödan. Bonusgåvan gäller inte vikarierna, upplyste förrådsaren snorkigt.

– Va? utbrast Fille med ett överraskat leende.

– Fy fan va smålt, hördes från kön.

– Det är väl inga jävla sidenskjortor det handlar om, tyckte någon annan.

– Dom har nog bara köpt hem så det räcker till fast personal, påpekade en av förrådstjejerna försiktigt.

– Okej, okej, nu slapp man iallafall vara ute i blåsten en halvtimme, menade Fille filosofiskt.

Han gick lugnt tomhänt nerför trappen där man steg åt sidan allteftersom han passerade.

– Du kan få min skjorta, sa en liten späd tjej iförd lila toppluva med tofs i matchande fuskpäls. Hon utlöste

dagens andra skratt i förråds-trappen. Det skiljde ju en del i storlek mellan Fille och henne.

– Tack, det var snällt tänkt men jag klarar mig nog med mina gamla trasor, svarade Fille och klappade tjejen på kinden.

* * *

Med spett, barkjärn och skyfflar höll Staffan, Fille och Kusken på att ta bort is på det stora lagringstältets betongsockel. Över en månad hade gått sedan utlämningen av bonus-skjortorna. Det var fredag och Filles sista arbetsdag på företaget för den här gången. Isen måste bort för att inte orsaka vattenskador inne i tältet när den senare smälte. Kusken hade berättat att det var samma visa varje år, åtminstone på tältets norra sida.

– Det måste väl för helvete gå att bygga bort på nåt vis; fasa av betongen så att snön glider av vid töväder, tyckte Fille och drömde in spettet på det tjockaste stället. Isen sprack sönder i småbitar som Kusken kunde ösa upp med skyffeln och kasta iväg till en plogvall ett par meter bakom dem. Där kunde aprilsolen sedan fräta sönder dem.

– Ja men då minskar ju arbetstillfällena ytterligare, påpekade Staffan vars bonusskjorta lyste blå under den uppknäppta overallen.

– Ja, på sätt och vis är det här ett slags nödhjälpsarbete som behållits för att hålla uppe sysselsättningen, tyckte Kusken som fått sitt smeknamn på grund av att han tränade travhästar på fritiden.

Ett gäng från rörverkstan kom förbi iförda verktygsbälten samt långa, korta, krokiga och raka rör. Deras anförare, en jättelik varelse med pälsmössa lyfte på sitt stora svarta skägg och drog lite i den ljusblåa kragsnibben medan han blinkade kollegialt mot sin kompis Staffan.

– Och skjortan håller än? hälsade han.

– Jaja män, varje dag på jobbet i fem veckor och fyra tvättar men ändå som ny, skröt Staffan och drog även han i kragsnibben.

– Ja, synd om dom som blev utan, tyckte jätten med pälsmössan och sneglade mot Fille som log till svar. Han kom ihåg att det var jätten som sa det där om sidskjortor vid utdelningen så han förstod att kommentaren var vänligt menad.

* * *

Ishackargänget var på väg till lunchrummet när de passerade den rödbruna plåtdörren till klädförrådet. Dör-

ren öppnades och en äldre man i overall kom ut med plastförpackad bonusskjorta under armen.

– Vad är du för en efterslänrare, har du varit hemma på pappamånad? undrade Kusken och syftade på mannens höga ålder och gråa hår.

– Nej, det är allmän utdelning av överblivna skjortor idag. Det är bara att gå upp och hämta så långt lagret räcker.

– Hörde du Fille? om du skyndar dig så kanske kvällen är räddad. En svängom på Statt iförd sprillans skjorta skulle väl sitta fint?

Hela gänget äntrade trappen upp till de hägrande gratisplaggen. Den här gången var det inte frågan om några anställningsnummer. Nu gällde det att tömma hyllorna som behövdes för andra grejor.

Fille hittade snabbt hyllan med XL-skjortorna. Där låg de högsta travarna och Fille försåg sig med ett exemplar.

– Ta en till du! Det är bara bra om dom går åt, ropade tjänstgörande förrådstjej.

– Det verkar vara annat ljud i skällan idag, kommenterade Kusken där han väntade borta vid trappen med sin extraskjorta ihoprullad under vänsterarmen.

* * *

Efter lunchen återgick gänget till ishackandet. Jobbet var nästan klart och de gick över till lågfart. Fredagskänslan hade som vanligt infunnit sig efter rasten men nu kom Staffan på att det var Filles sista arbetsdag på ett tag.

– Har du nåt nytt jobb på gång? undrade han.

– Inte direkt, men ibland brukar jag hjälpa en kompis som har en traktorgrävare. Fast jag tror inte att han behöver hjälp just nu. Det är nog för tidigt på året ännu.

– Lite ledigt i vårsolen kan väl inte sitta fel, åtminstone så länge som du får stämplings-pengar, tyckte Kusken.

– Ja å sen hamnar du kanske i Fas 3, lade Staffan till i optimistisk ton.

– Nej fy fan, så långt får det inte gå, avslutade Fille och krossade den sista strängen is.

Gänget samlade ihop verktygen och gick i sakta mak till redskapsskjulet där de hängde kvar så länge deras samveten tyckte att de måste innan de gick in och tog fredagsbastun.

* * *

En halvtimme efter arbetstidens slut passerade Fille och hans båda kollegor nybastade ut genom fabriksgrinden. Ur Filles lilla axelväska stack de båda skjortorna upp i sina genomskinliga påsar. Personalchefen, som flexat ut en halvtimme före sin ordinarie arbetstids slut, traskade med långa kliv ifatt Fille.

– Hej Frisk, hur är det, är inte du tillfälligt anställd? frågade han.

– Nej jag var... alltså var tillfälligt anställd. Jag har precis slutat.

– Jaha... Ja jag tänkte närmast på den där skjortan. De var egentligen avsedda för den ordinarie personalen, fortsatte personalchefen.

Den lilla gruppen hade stannat utanför fabriksentrén. Flera nyfikna samlades runtomkring på behörigt avstånd.

– Nu är det så här förstår du lille vän, svarade Fille, att nu när jag skall ut på den öppna arbetsmarknaden igen, är det viktigt att jag ser proper ut. Jag vill ju gärna att de ska se att "stuket på bruket" var hyfsat på min senaste arbetsplats.

Han särade på de båda skjortorna så att det tydligt skulle framgå att det var två stycken. Personalchefen fnyste till, vände på klacken och skyndade iväg till sin bil. Bort från den småskrattande lilla folksamlingen.

Börje Nordström

■ DEBATT

Den illojale ombudsmannen

När Olle Sahlström i början på 1990 talet arbetade som LO ombudsman med projektet rättviserutredningen blev en av slutsatserna av detta arbete att LO behövde en öppnare debatt. Utifrån detta startades LO idédebatt där han, tillsammans med ombudsmannen Ingemar Lindberg bjöd in till en bred debatt med både forskare och olika föreningar. I detta upp-

drag fick Olle stora möjligheter att tänka fritt, vilket resulterade i att han skrev böcker om arbetarrörelsens auktoritära tradition och om hur klassamhället, enligt Olle, återskapas i arbetarrörelsen. Dessa kritiska reflektioner över arbetarrörelsen var dock inte helt uppskattad inom LO och när han kritiserade den fackliga politiska samverkan mellan LO och SAP för "vederstygglig ur demokratisk synvinkel" stämplades Olle som illojal och effekten av detta blev att LO idédebatt lades ner och Olle fick sluta som ombudsman. Olles kritik baserades, bland annat, på valet 2002 då endast 60 procent av LO medlemmarna röstade på socialdemokraterna, innebärande att en stor minoritet av LO medlemmarna röstade på andra partier. I ett sådant läge ansåg Olle att LO behöver lyssna extra på fotfolket och han har senare påpekat att LO:s medlemmar aldrig har fått möjligheten att få ta ställning till om de vill ha denna samverkan.

LO:s dåvarande vice ordförande Ulla Lindqvist svarade Olle i en debattartikel i Aftonbladet att han var illojal. "Genom att argumentera mot facklig-politisk samverkan, tar han avstånd från beslut som fattats i demokratisk ordning. Medlemmarnas valda ombud har på LO-kongressen beslutat att utveckla den samverkan vi sedan länge har med det socialdemokratiska partiet. Olle kan tycka vad han vill om det beslutet, men han kan inte öppet agera emot det" menade Ulla. Att beslut fattade i demokratisk ordning ska åtföljas är allmänt att

betrakta som en självklarhet i demokratiska föreningar. Men min fråga i detta sammanhang är på vilket sätt Olle är illojal och går emot detta beslut när han snarare kritiserar underlaget för detta beslut? Beslut fattade i demokratisk ordning skedde redan i de gamla grekiska stadsstaterna för cirka 2000 år sedan. Dock var det bara de som var fria män som fick vara med i dessa beslut och idag skulle detta knappast betraktas som demokratiska beslut. Själv anser jag att vad som anses vara demokrati och demokratiska beslut alltid kommer att ifrågasättas och förändras i likhet med vetenskapliga sanningar. Detta innebär att det då och då behövs personer som, precis som Olle, vågar ifrågasätta om demokratiska beslut verkligen är demokratiskt underbyggda.

Ska LO kongressen fatta sådana här beslut? Borde det inte vara medlemmarna själva som får besluta om detta? Skulle kongressens (LO:s eller förbundens) beslut kunna vara rådgivande så får sedan varje medlem avgöra om de vill stötta denna samverkan eller inte? Är jag en illojal LO medlem när jag diskuterar som jag gör nu? Hur ska vi kunna ha en vital debatt om demokratin i facket om inte sådana frågor som Olle ställde är välkomna?

Till min stora glädje fick jag hösten 2012 se att LO:s tidning Arbetet publicerade en artikel med en intervju med Olle Sahlström om detta och om LO:s framtid under titeln "Man (s)vär inte ostraffat i kyrkan". Detta gör mig glad, inte bara för att Olle får en viss upprättelse

utan framförallt för att LO bjuder in till en diskussion om de viktiga frågor om arbetarrörelsen som Olle har tagit upp under åren. För mig råder det ingen tvekan om att arbetarrörelsen befinner sig i en allvarlig kris och för att lösa denna behövs det nytänkande och mod att pröva nya former för fackligt arbete. I sådana tider behövs det en öppenhet för sådana som i likhet med Olle vågar kritisera det invanda och komma med nya tankar om arbetarrörelsens arbetsätt.

Robert Wahlström

Referenser

<http://arbetet.se/2012/09/28/lo-hojdaren-som-svor-i-kyrkan/>

<http://www.aftonbladet.se/kultur/huvudartikel/article10415002.ab>

<http://www.aftonbladet.se/kultur/huvudartikel/article10414538.ab>

<http://www.dn.se/ekonomi/lo-kvaver-idedebatt-efter-kritiska-utspel/>

http://www.ollesahlstrom.se/index2.php?page=1&ar_id=131

Not. Citatet med Ulla Lindqvist kommer ifrån andra länken uppför

Trettio år sedan Olof Palme mördades på öppen gata i Stockholm

Olof Palme invigningstalar på nya Folkets Hus i Hallstavik 1972

Vi står nu inför en av de viktigaste avtalsrörelserna på länge. I det läget hade det förstås känts bra att kunna säga att vi i LO står enade, men tyvärr kan jag inte det. Tvärtom så går vi nu för första gången på länge in i en avtalsrörelse utan samordning.

Frågan som splittrar oss är jämställda löner. Det är dock viktigt att komma ihåg att samtliga förbund är eniga om de långsiktiga målen; löneskillnaden mellan män och kvinnor ska halveras fram till 2028. Men vi är idag inte eniga om hur det ska gå till.

Därför är det viktigt att vårt arbete på detta område fortsätter. De orättvisa löneskillnaderna mellan kvinnor och män är en av vår tids viktigaste frågor.

Nu finns det de som varnar för kaos i avtalsrörelsen. Jag tror inte att det blir så.

Våra förbund är vana att ta ansvar, och de kommer att ta ansvar både för sina medlemmar och för Sverige. Jag tror dessutom att vi alla inser att det på lång sikt bara finns en väg att gå om vi vill förena höjda reallöner med minskade löneskillnader mellan kvinnor och män. Den vägen heter solidarisk samordning mellan LOs förbund.

Men det är klart att vårt misslyckande med samordningen 2016 fått våra motparter att vädra morgonluft. Vi möts exempelvis av allt mer högljudda krav om sänkta eller frysta lägstlöner. De kraven är dock inte nya. Arbetsgivare har alltid velat sänka våra löner, men argumenten har varierat. På 60-talet, när LO ville ha bort avtalens särskilda lägre, "kvinno löner" möttes vi av argumentet att det skulle försvåra för kvinnor att få jobb. De nyaste argumenten för lönesänkningar är att det skulle ge jobb åt ungdomar och nyanlända flyktingar.

Men argumenten för lägre löner är ungefär lika hållbara idag som de alltid har varit, det vill säga inte alls. Det går inte att belägga att sänkta lägstlöner har någon nämnvärd effekt på arbetslösheten.

Sänkta lönekostnader har prövats i verkligheten, till exempel i de tyska så kallade minijobben. Där ligger lönen på cirka 4 200 kronor skattefria kronor i månaden. Enligt de utvärderingar som gjorts är resultatet inte uppmuntrande. Den liberala tankesmedjan Fores menade till exempel nyligen att minijobben sannolikt inte haft någon större effekt på arbetslösheten.

Om vi hade lyssnat till de som redan i början av 2000-talet krävde sänkta lägstalöner hade den lägsta heltidslönen idag legat på under 12 000 kronor före skatt. För att en familj ska kunna klara sig på den lönen skulle de behöva samhällets stöd till sin försörjning. Låglönestrategin är alltså också en bidragsstrategi.

Det stämmer inte heller att sänkta lägstalöner skulle ha någon nämnvärd effekt på ungdomsarbetslösheten. Internationellt finns inget samband mellan länders ungdomsarbetslöshet och lönenivåerna. Ett tydligt exempel är när alliansregeringen mellan 2007 och 2009 sänkte arbetsgivaravgiften för unga med en tredjedel. Enligt de utvärderingar som gjordes gav det på sin höjd en marginell effekt på sysselsättningen. Enligt IFAU, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, kostade subventionen 1,0 -1,6 miljoner kronor per jobb. Det är knappast en effektiv jobbpolitik.

Inte heller är sänkta löner någon lösning på flyktingkrisen. Nyanlända kan redan i dag anställas till mycket låga kostnader. Ett företag som anställer en flykting till en månadslön på 20 000 kronor behöver ofta inte betala mer än drygt 10 000 kronor i lön. Resten står skattebetalarna för genom de så kallade nystartsjobben. Om inte näringslivet är nöjt med att betala en månadslön på 10 000 kronor, hur långt ner vill de då gå för att våga anställa?

Från LOs sida menar vi att vägen framåt i stället bör följa två huvudspår:

För det första behöver vi investera mer i bostäder, infrastruktur och välfärd. Det ger jobb, både åt nyanlända och åt andra.

För det andra behöver vi satsa på utbildning. Huvudförklaringen till att nyanlända har lägre sysselsättning är att de i genomsnitt har sämre utbildning än infödda. Ett liknande samband finns när det gäller ungdomar, det är framför allt de som saknar gymnasieutbildning som har svårt att få jobb.

Vi förnekar inte att även lönekostnader kan spela en viss roll för grupper som står särskilt långt från arbetsmarknaden. Men då är inte lösningen sänkta lägstalöner för alla utan åtgärder som är riktade mot just dessa grupper, till exempel lönesubventioner och beredskapsjobb. Här kan dessutom parterna bidra med lösningar som snabbspår, validering och yrkesintroduktionsanställningar.

Att komma tillbaka till full sysselsättning är vår tids viktigaste inrikespolitiska fråga. I det arbetet vill LO vara med. Vi lyssnar gärna till alla konstruktiva förslag och är självklart också beredda till kompromisser. Men på en punkt kommer vi aldrig att kompromissa, vare sig i denna eller kommande avtalsrörelser: Även en arbetare ska kunna försörja sig på ett heltidsjobb. Det är faktiskt ingen orimlig ambition i Sverige 2016.

Karl-Petter Thorwaldsson

LOs ordförande

Karl-Petter Thorwaldsson pratar med hamnarbetarna i Hallsta - bilden från 2013

Skutskärs Bruk ligger ca 1,5 mil söder om Gävle i Älvkarleby kommun med Skutskär som tätort.

Och på Skutskärs bruk (massabruk) huserar som sagt Pappers avd 2. Vi är ca 250 arbetande medlemmar. Vi har året-runt-drift och 6 skift lag och har haft det sedan 1992 och ingår i Stora Enso-koncernen. Nog sagt om den delen av verksamheten nu till den fackliga delen. Styrelsen består av 7 st plus ersättare och har möte var 3e vecka med uppehåll under semesterperioden (juni-augusti). Vi har även skydds- och kontaktombudsmöten 4 gånger per år—2 på våren och 2 på hösten samt även medlemsmöten tre per år.

Vi har vår expedition i P-huset. Ordförande och huvudskyddsombudet delar på ett kontor och så har vi även ett till kontor som bemannas av vår kassör. På vår hemsida pappers2.se så lägger vår kassör ut vilka tider han är på kontoret. Förutom detta så går både ordföranden Mikael Ybert och AHSO Thomas Brännström

dagtid och är vi inte på kontoret så är vi på området och nås per telefon.

Även om läget just nu ser just ut och vi faktiskt anställer personal (även om det bara är för att ersätta pensioneringar) så har avdelningen inte undgått de senaste årens turbulens. För att ta ett exempel så var vi 2002 ca 525 anställda (totalt) och nu är vi 340 st.

Till våra medlemsförmåner hör förutom tandklubb så subventionerar (mot uppvisande av kvitto) vi säsongskort på Furuvik för 2 vuxna och 2 barn per medlem. Detta började vi med förra sommaren och det blev populärt. Vi har även något som vi kallar kulturbidrag där medlemmar kan lämna biljetter, allt från idrottsevenemang till teater och musikevenemang, och får tillbaka 30% av kostnaden med ett maxbelopp på 2000 kr per år. Detta kulturbidrag har funnits i flera år och är allt jämnt populärt.

Här kommer lite kuriosa. Den stuga (kallad Lindbergs-

gården) där expeditionen tidigare låg (den står fortfarande kvar på området) är bardomshem till August Lindberg. Vem är då denne August Lindberg frågar sig då vän av ordning? Han var fackföreningsman och LO-ordförande från 1936-47 och är nog mest känd som undertecknare av Saltsjöbadsavtalet 1938 vilket kom att vara mönsterbildande för andra avtal. Och grundsatte tesen att arbetsmarknadens parter ska komma överens om avtal på arbetsmarknaden utan regeringens inblandning. Stugan, som ursprungligen kallades Fridhem, och låg i Harnäs flyttades 1967 in på fabriksområdet för att användas som samlingsplats för pensionerade fabriksarbetare. 1992 flyttade avd 2 och använde den som fackexpedition. Av olika anledningar så flyttade avd 2 till nuvarande lokaler i P-huset efter ett antal år.

Mvh Mikael Ybert

Mikael Ybert

Fonus medlemserbjudande

Fonus nya medlemsförmåner 1 januari 2016

Som medlem i Pappers avd. 68 har du 500 kr lägre kostnad för Fonus vid begravning och 2000 kr avdrag vid köp av gravsten för minst 14000 kr. Det går inte att efter avslutat uppdrag återopa prisavdraget.

Förmånerna gäller vid beställning av begravning för alla medlemmar, dess make/maka, sambo, barn, barnbarn, syskon, förälder, svärförälder samt mor- och farföräldrar.

750 kr rabatt på den första konsultationstimmen hos Familjens jurist. Gäller alla ärenden utom rättshjälp och rättsskydd. Besöket måste boka på (www.familjensjurist.se/boka-tid/medlem).

Fonus finns över hela landet med cirka 230 kontor från norr till söder.

Har du frågor ring Fonus kundtjänst 040-174 050.

Ove Allansson ombord på en rysk båt i Hallstavik, här med Hamnklubbens ordf Roger Berglund.

Sjöfolket sörjer

Sjöfolkets stora skildrare är död – Ove Allansson avled i början av året i en ålder av 83 år. Ove började sin bana som metallarbetare i Kvänum, Västergötland, innan han gick till sjöss i olika omgångar på 50-talet. 1963 fick han en novell publicerad i Metallarbetaren, det blev hans litterära debut. 1967 kom den första boken, romanen Resan till Honduras och med Ombordarna (1971) följde en riksdagsdebatt som ledde till bättre villkor ombord för sjömännen. Sammanlagt blev det ca 40 böcker och han var en trogen medarbetare i tidningen Sjömannen. Flera av hans dikter har tonsatts och sjungits in på skiva framför allt av musikgruppen KAL.

1992 besökte Ove Hallstavik. Han var inbjuden av avd

68 för att medverka på en författarafton på biblioteket. Tidigare på dagen hade Ove varit på bruket och självklart ville han också ner till hamnen och ombord på ett ryskt fartyg. Samtalet inne i kaptenshytten blev hjärtligt och avslutades med att skepparen ville besegla den nya vänskapen med en snaps på äkta rysk vodka. Mötet på biblioteket blev välbesökt med många frågor och sålda böcker. Natten fick Ove Allansson tillbringa hemma hos Börje Nordström i Norrtälje. Vid sin bortgång var han i slutskedet med två manus – en med noveller och en roman om Grodhavet (Vänern). Fortfarande finns det alltså läsupplevelser kvar för Allanssons stora läsekrets. Och för dom som ännu inte upptäckt hans författarskap finns en hel container att ösa ur.

Roger Berglund

Ny säsong – nya möjligheter

Som stolt huvudsponsor för Rospiggarna ser vi fram mot 2016 års Elitserie.

Precis som Rospiggarna satsar vi framåt. Nyligen öppnade vi vårt 5:e kontor i Roslagen, en helt ny mötesplats vid Norrteljeporten i Norrtälje. Öppnaste banken i kommunen – kl 10-18 vardagar och kl 11-15 lördagar!

**Vi ses – hos oss
eller i Parken!**

Roslagens Sparbank Hallstavik

Besöksadress: Centrum

Öppet: Måndag - Fredag	10:00 - 15:00
Torsdag	10:00 - 18:00

NÄRPRODUCERAD
BANK

Telefonbanken 0176-770 00 • roslagenssparbank.se

På Runöskolan vid Åkersberga utbildas fackliga företrädare

Uppladdning och matchtränning

Ärets avtalsrörelse kan bli en av de svåraste på många år. Pappers har flera viktiga frågor som man behöver få en lösning på och industrisidan har intagit en aggressiv och provokativ ställning med de långtgående försämringar som de rest på sin dagordning. Risken för konflikt är stor.

Förbundet och dess avdelningar förbereder sig därför för en tuff match. Som en del i den förberedelsen har Pappers anordnat en kvalificerad utbildning i massmediatränning. Eftersom vår ordförande tidigare gått en liknande kurs utsåg styrelsen denna gång Jaana Kuusisto att delta i utbildningen. Så här säger hon om kursen; *-Det är speciellt att stå framför en kamera och uttrycka sina åsikter. När man skall svara på frågor som vi fick om avtalsrörelsen, bör man vara förberedd. Att stå framför en kamera med en mikrofon i ansiktet är skrämmande, men vi fick tips om hur man agerar vid*

ett möte med en journalist. Tufft att se sig själv när de visar upp en på datorn och alla i gruppen ser hur man agerar. Dom flesta som var med på kursen var avdelningsordföranden och ganska mogna att stå framför en kamera. Själv tycker jag att vi i avdelningen på något sätt ska kunna öva och prata när vi nu står inför en avtalsrörelse. Jag tycker utbildningen var suverän men man ska nog tänka sig för innan man åker på en sådan utbildning.

I avdelningens målsättningar för studieverksamheten har det under några års tid funnits en önskan om en kort introduktionsutbildning kring "meningen med föreningen" och de fackliga grundvärderingarna. Situationen på bruket har gjort att vi inte hunnit sjösätta detta projekt. Men nu har vi fått hjälp med frågan från förbundet istället. En arbetsgrupp, där i och för sig vår studieorganisatör ingick, har lagt ett förslag på en sådan introduktionsutbildning och under våren kommer

förslaget att behandlas centralt och på distriktsnivå. Någon gång efter sommaren bör utbildningen (2-4 timmar) kunna komma igång. Vi får anledning att återkomma till den i senare nummer.

Själva har vi inga inplanerade utbildningar i vår. Förra årets cirkel i släktforskning har återuppstartats i år och vi har tänkt att under året få igång en facklig medlemsutbildning eftersom det finns nyvalda förtroendevalda, några nyanställda och framförallt en del som är i behov av repetitionsutbildning.

På förbunds- och LO-nivå fortsätter kursinbjudningarna att trilla in och närmast för dörren står dessa;

- ♦ Kvalificerad förhandlingsteknik, 11-13/4, Runö (går en kurs i juni också)
- ♦ Att informera och agitera, 11-15/4, Runö
- ♦ Lag och avtal, 18-20/4 (steg I) + 30/5-1/6 (steg II), Pappers, Rönneberga
- ♦ Jämställdhet och härskartekniker, 18-20/4, Sthlm
- ♦ Miljökursen, 19-21/4 (steg I) + 10-12/5 (steg II), Älvkarleby
- ♦ Pappers Ungdomskurs, 20-22/4, Karlstad

Vår rapport över studieverksamheten 2015 är lämnad

till styrelsen och finns tryckt i Verksamhetsberättelsen för den som vill veta mer. Cirkeldeltagarna har minskat liksom antalet på egna möten och utbildningarna, däremot har vi ökat på externa kurser. Ingenting är dock alarmerande. Vi ser också en lite uppgång på användningen av UVA-timmar.

Närmast ser vi fram emot Gävle-Daladistriktets studiekonferens i Uppsala den 17-18 maj där verksamheten för 2017 skall planeras.

Roger Berglund

studieorganisatör

Pappers arbetsgrupp för introduktionsutbildningen

Gävle-Dalas studiekonferens 2015

Ut och resa i sommar?

I Hemförsäkringen vi har genom Pappers ingår ett reseskydd. Det gäller under 45 dagars resa. Om ni skulle vara ute och resa längre än 45 dagar så är det viktigt att ni ringer till Folksam och förlänger hemförsäkringens reseskydd. Reseskyddet gäller för alla i hushållet. Även till exempel om hemmavarande barn är ute och reser själva.

Vad gäller hemförsäkringens reseskydd då för?

Jo, den gäller för kostnader för sjukvård och medicin om ni eller någon i ert hushåll skulle behöva vård. Kostnaden måste överstiga hemförsäkringens självrisk på 1.500 kronor. Reseskyddet gäller även eventuellt ambulansflyg hem från utlandet.

Behöver jag komplettera med något?

Själva resan är inte försäkrad om inte hemförsäkringen är uppgraderad till hemförsäkring stor eller ni har tillägget resklar. Finns hemförsäkring stor eller resklar så ingår avbokningsskydd och ersättningsresa. Ibland kan bank eller kreditkort ha ett avbokningsskydd men detta bör kollas om och vad för skydd som finns via kortet.

Att tänka på:

- ♦ Ta reda på förutsättningarna i landet du besöker, när det gäller vårdstandard, vanliga sjukdomar/skador
- ♦ Se till att ha en bra hem- / reseförsäkring. I Pappers hemförsäkring ingår reseskydd upp till 45 dagar. Förläng vid längre resa.
- ♦ Det Europeiska sjukförsäkringskortet ger dig rätt till akut sjukvård under tillfällig vistelse i ett EU/EES-land
- ♦ I övriga länder gäller olika regler. Kolla med Försäkringskassan hur det fungerar i landet du ska besöka
- ♦ Kontakta alltid SOS International +45 70 10 50 50 eller Falck TravelCare +46 858 771 776 vid skada eller sjukdom. Fråga inte hotellet för de har ofta avtal med en vårdgivare som inte alltid är bra. Ett tips är att lägga in dessa telefonnr i mobiltelefonerna
- ♦ Ambassaden kan också hjälpa till med läkarkontakt vid behov
- ♦ Se till att vaccinera dig vid besök i länder där det behövs

Bra att komma ihåg att ta med på resan:

- ♦ **Resebevis**
Intygar att du faktiskt är försäkrad när du reser
- ♦ **Europeiska sjukförsäkringskortet ger dig rätt till sjukvård i andra EU/EES-länder**
- ♦ **Grönt kort (vid bilresa)**
Intygar att din bil är trafikförsäkrad - ett måste i vissa länder

Är ni osäkra vilket försäkringsskydd ni har så kontakta Ulrika på Avdelningen så kan hon boka in er när rådgivaren Erik från Folksam kommer nästa gång till Avdelningen. **Men glöm inte att ha en riktigt trevlig semester!**

DÅ KAN DU GÅ I PENSION

68, 70 eller 75 – vilken är den nya pensionsåldern? Något entydigt svar på frågan finns inte.

– Men allt tyder på att vi i framtiden måste arbeta längre än i dag innan vi lämnar arbetslivet, säger Folksam LO Pensions vd Robert Lundberg.

Pensionen kan kännas långt bort. Och kanske till och med längre bort än för några år sedan. Mycket tyder nämligen på att vi i framtiden kommer att tvingas arbeta längre än till 65, innan vi pensioneras oss.

90-talisterna har helt andra villkor

Robert Lundberg är vd på Folksam LO Pension. Han ser två stora förklaringar till det:

– Dagens pensionssystem bygger på att vi ska finnas i arbetslivet i 40 år innan vi pensioneras oss. Men 90-talisterna har helt andra villkor än tidigare generationer. Dagens yngre generationer förväntas nämligen ha förmånen att leva längre än de som går i pension de närmaste åren, till exempel 90-talisternas mor- och farföräldrar. Samtidigt har de som är unga svårare att komma ut på arbetsmarknaden och är äldre när de börjar jobba. Därför kommer de också att vara äldre när de pensioneras, säger Robert Lundberg och fortsätter:

– Pensionen ska helt enkelt räcka i fler år och då måste man jobba under en längre tid för att få ihop tillräckligt med pengar.

Extra viktigt med tjänstepension

För att få en bra pension poängterar Robert Lundberg att det är viktigt att arbeta på en arbetsplats med kollektivavtal. Då får du nämligen tjänstepension från din arbetsgivare.

– I dag hinner man ofta med flera arbetsgivare under sitt liv och då är det extra viktigt att man själv håller koll. Jobbar du utan kollektivavtal är det inte säkert att du får någon tjänstepension och på det kan du förlora väldigt mycket pengar, säger Robert.

5 000 mer i månaden

Han berättar att man brukar räkna med att LO-medlemmar som jobbar under kollektivavtal får 5 000 kronor mer i månaden i pension än de som jobbar utan avtal.

– Man säger att tjänstepensionen är värd någonstans runt 1,4 - 1,8 miljoner kronor. De här pengarna gör stor skillnad och kan avgöra om du får det liv du vill ha som pensionär.

Ditt val av pensionsförvaltare har betydelse

För de flesta handlar det om några procent av lönen som sätts in på tjänstepensionskontot varje år. Arbete inom den privata sektorn som har Avtalspension SAF-LO får till exempel 4,5 procent av årslönen insatt på kontot plus 30 procent på den del av årslönen som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp (2016: 444 750 kr).

– Det är du själv som väljer vem som ska förvalta dina pensionspengar och det gäller att göra ett smart val eftersom till exempel avgifter kan äta upp onödigt mycket av din pension.

Hög avkastning och låg avgift ger mer i pension

Robert förklarar att hela poängen med att Folksam LO Pension en gång i tiden startade, som ett samarbete mellan LO, dess fackförbund och Folksam, var just att värna om LO-medlemmarnas pensioner.

– Det är vårt uppdrag och därför har vi alltid haft låga pensionsavgifter och jobbar för att medlemmarna ska få en så hög avkastning som möjligt på sina pensionspengar. Och vi har lyckats bra. Vår fondförsäkring hade till exempel bäst femårsavkastning bland jämförbara bolag när tidningen Risk & Försäkring gjorde sin jämförelse 2015, avslutar Robert.

Nyfiken på vilken summa arbetsgivaren sätter in i din tjänstepension? Kolla på folksamlopension.se

Storforsen

A wide, powerful waterfall cascading over dark rocks, surrounded by a dense forest of evergreen trees under a cloudy sky. The water is turbulent and white with foam, creating a sense of immense scale and power. The forest is dense and dark, framing the waterfall. The sky is overcast with soft, grey clouds.

En europeisk jätte

Det börjar uppe vid norska gränsen. Vid Sulitelmamassivet samlar vattnet ihop sig och börjar sin 410 kilometer långa färd ner till Bottenviken. Vi talar om Piteälven – en av landets nationalälvar och som räknas som oreglerad trots Sikfors Kraftverk. Sikfors byggdes för övrigt åren innan Hallsta pappersbruk (1911-12) av samma entreprenör Kreuger & Toll. Fram till 1980-talet flottades timmer i älven.

Vid Bredsel, strax norr om Vidsel, i Älvsbyns kommun möts Piteälven och älvens största biflöde Varjisån (80 km) och bildar en bred och mäktig syn där den sakta flyter söderöver ner mot havet. Om man vid Bredsel istället vänder blicken mot väster möts man av en än mäktigare syn – Storforsen. Storforsen är Piteälvens största fors – den är till och med en av Europas största forsar. Om man bara räknar de oreglerade forsarna så är den störst i Europa. Namnet är alltså ingen överdrift. Forsens sammanlagda längd är 5 km och fallhöjden 82 meter. Dess genomsnittliga vattenflöde är 250 kubikmeter per sekund men 1995 uppmättes ett flöde på 1.200 kubikm./sek. Vid midsommar brukar vattenflödet vara som störst.

Storforsen är en stor turistattraktion och besöks av runt 180.000 personer årligen. Storforsen är ett naturreservat och området runt forsens är lättillgängligt och delvis handikappanpassat. Broar (över Varjisån), ramper och trappor leder besökare från foten av forsens upp till toppen där det också finns ett skogsbuks- och flottningsmuseum.

Parallellt med forsens löper "Döda fallet" med jättegrytor, raviner och sällsynta växter som t ex storsileshår och den köttätande tätörten. Men även guckusko, norna och linnéa växer här. I älven finns ca 25 fiskarter naturligt men laxen klarar inte av forsens motstånd utan väljer att istället vandra upp i Varjisån för att hitta sina lekplatser längre upp i ån. Inom området finns också uter. Bland fåglarna märks strömstaren, knipor, sångsvan och småskrake. Vid Varjisåns utlopp i äl-

Artikelförfattaren vid Storforsen

ven ligger Storforsens kapell och Storforsens hotell vackert belägna med utsikt mot Storforsen.

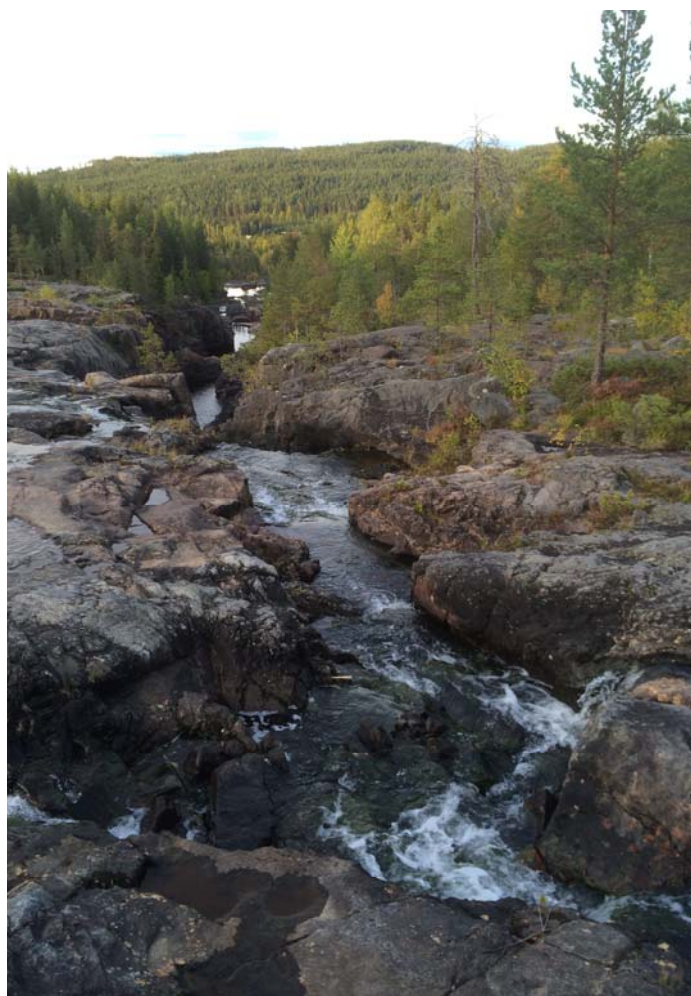
Roger Berglund

I naturreservatet finns också åkerbär

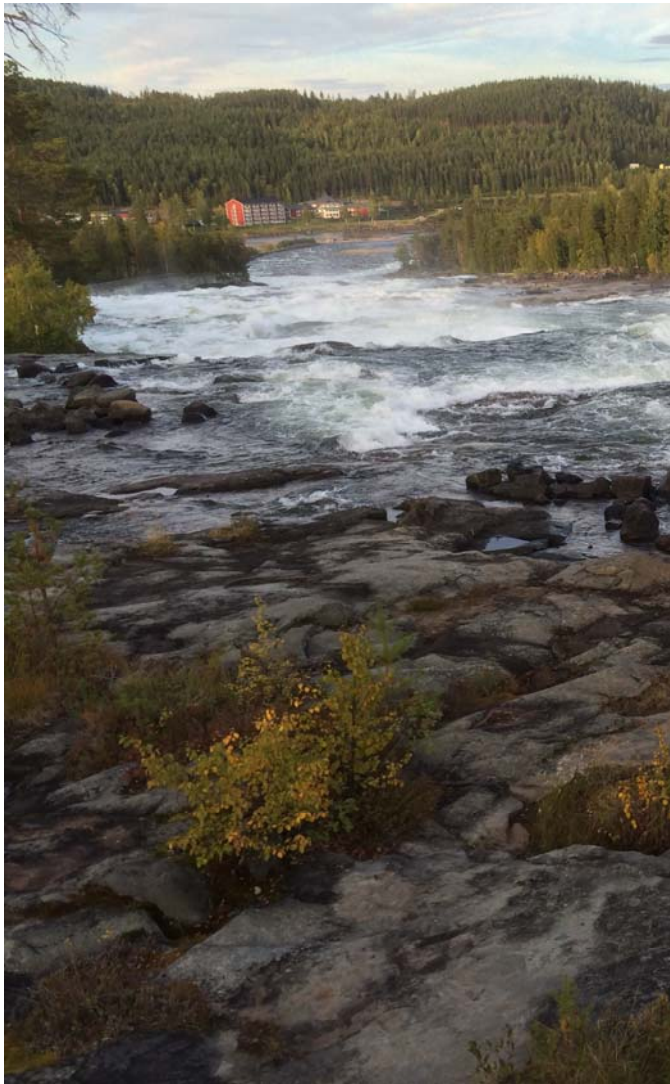
Kåtan, kapellet och i bakgrunden Varjisån. Campingen till höger.

"Döda fallet" löper parallellt med Storforsen.

Här en handikappanpassad utsiktsplats vid forsen.

Nedanför forsen syns campingen och hotellet.

Renfärsbiff och potatisgratäng i kåtan är en bra avslutning på dagen.

FAKTA OM STORFORSEN

Plats: Piteälven

Kommun: Älvsby

Genomsnittliga vattenflöde : 250 m³/sek

Fallhöjden: 60m

Sammanlagda längden : 5 km

Översiktstavla över Piteälvens sträckning.

NR 4 KRYSSLÖSNING

J	U	L	M	U	S	T
---	---	---	---	---	---	---

Vinnare av kryss nr 4 är:

1: pris — Benita Humell

2: pris — Ann-Britt Mattsson

MUMSBITAR

Aleksandars grahamsgifflar

Ingredienser för ca 14 st

1,5 dl olivolja	5 dl vetemjöl
2 tsk strösocker	3 dl grahamsmjöl
2 ägg	sesamfrö
1 pkt färsk jäst	2 dl mjölk
1 tsk salt	Ugn: 200°

Gör så här

Smula jäst i en bunke och rör ut den med mjölken, socker och salt. Värm spadet till 37°C (fingervarmt). Tillsätt vetemjöl, grahamsmjöl, olivolja och ett ägg. Arbeta degen tills den blir smidig. Låt sedan degen jäsa till dubbel storlek, cirka 30 minuter.

Dela degen i 14 delar. Rulla varje del med handen tills du får små degbollar. Lägg de på bakplåtspapper och

platta till de lite. Pensla med uppvispat ägg och strö över sesamfrön. Grädda i mitten av ugnen i cirka 20 minuter.

Gifflar är både goda som mackor och hamburgerbröd.

KALENDARIUM 2016

Styr	Styrelsemöte
AVD	Avdelningsmöte
KO	Kontaktombud
HKO	Huvudkontaktombud

STYR	AVD	KO-träff	HKO-träff	Anmärkningar	Tid
6 apr	16 mar	22 apr	8 apr	Årsmöte	16 mar
4 maj	11 maj	9 sep	26 aug	Distriktsmöte	12-13 maj
1 juni	31 aug	4 nov	21 okt	Förbundsmöte	25-26 maj
29 juni	28 septembe			Distriktsmöte	6-7 okt
27 juli	26 oktober			Förbundsmöte	23-24 nov

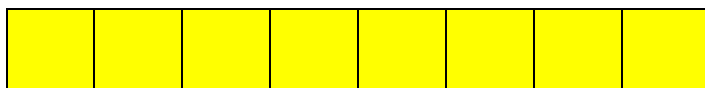
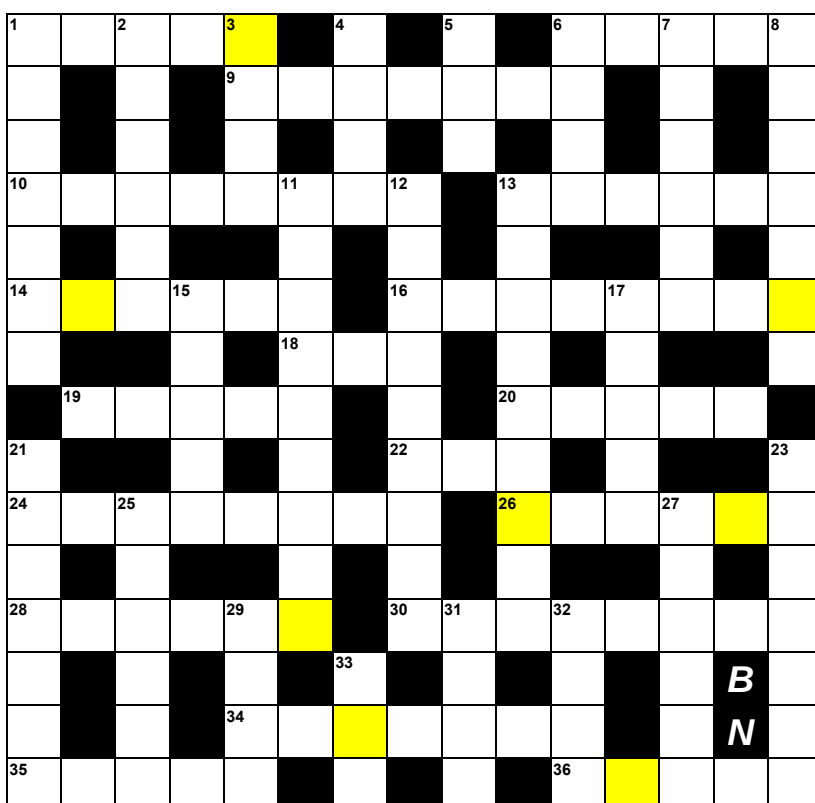
KRYSSET BÖRJE NORDSTRÖM

Dags för ett nytt kryss. Du behöver inte lämna in hela krysset när du löst det. De bokstäver som hamnat i de tonade rutorna bildar ett "lösenord".

Lämna in detta lösenord tillsammans med ditt anst-nr, namn och avd. så deltar du i dragningen.

Du kan även maila lösenordet till oss :

avd.68@holmenpaper.com

Bland de inlämnade rätta svar kommer vi lotta ut:

1: pris 2 st trisslotter

2: pris 1 st trisslotter

Lodrätt

1. Kompakta
2. Beklagligtvis
3. Klokt
4. Är fjälltopparna
5. Har L. Winnerbäck köpt
6. Repa gräs
7. Svår huvudvärk
8. Tsar
11. Smälter i vårsolen
12. Vanlig inkomstform
13. Är häktiskt i Las Vegas
14. Hur sa?
15. Tennisslag (uppifrån)
17. Mycket hård vind
18. Högvis
20. Midjan
21. Namngav explosiv cocktail
23. Triskas
25. Går ur marken i april
26. Har kunskap
27. God men benig fisk
29. Jazzsångerskan Fitzgerald
31. Yta
32. Dikt
33. Sa vi nej till 2003

Vågrätt

1. Syns i kamerasökare	18. Bör helst téet	29. Pronomen
6. Humor	19. Grumlar blicken	30. Bevakar mörkret
9. Pastaland	20. Är tandläkarens bedövning	34. Ljusstake på väggen
10. Skojfrisk	22. Strålskyddsinstitut	35. Finns för sladden
11. USA-onkel	24. Västerbotten-verktyg?!	36. Jussi Björling
13. Gör man 1:a april	26. Vita, svarta eller röda på buske	
14. Faller kanske i april	28. Rusk	
16. Stater		

***"En stark och aktiv fackförening
med medlemsnära arbetssätt"***

Inbjudan till

ÅRSMÖTE

Onsdag den 23 mars 2016

Folkets Hus kl 15.45

UVA timmar utgår till alla Årsmötesdeltagare

På dagordningen

- ♦ Val av bl. a.:
 - Ordförande på 2 år
 - Styrelseledamöter på 2 år
 - Revisor
- ♦ Fråga om ansvarsfrihet
- ♦ Fastställande av lokal medlemsavgift

I år gästas vi av musikern Sven Fredriksson och sångerskan Britta Zetterström. ABF är medarrangör av kulturinslaget.

Vi kommer även att bland mötesdeltagarna lotta ut fina presenter från våra sponsorer.

En måltid serveras i restaurangen Källan! Välkomna !

LAYOUT: Pappers avd 68
FRAMSIDA: Aleksandar Srndovic
BAKSIDA: Aleksandar Srndovic
NÄSTA NR: Maj 2016
ANSVARIG UTGIVARE :
Aleksandar Srndovic

REDAKTIONEN:
Anders Lidén
Roger Berglund
Taisto Hautala
Aleksandar Srndovic
Pernilla Westman

KONTAKT: Pappers avd 68
Tyskavägen 1
763 81 Hallstavig
0175 26 390
www.avd68.com

